

„ES ateities konferencija: Lietuvos kairiųjų idėjos Europai“

MALONIAI KVIEČIAME

Dalyvauti diskusijoje

Lygybė Europos Sąjungoje: kaip išgyvendinti diskriminacija?

2021 m. spalio 22 d. 13:30 val.

Zarasų viešoji biblioteka (B. Dukonto g. 20) ir nuotoliniu būdu
ZOOM platformoje

ORGANIZATORIAI:

Stepano Kairio fondas

Apie idėją Europos mastu. Konferencija dėl Europos ateities¹ yra piliečių inicijuojamų debatų ir diskusijų, kurie suteiks galimybę žmonėms visoje Europoje dalytis idėjomis ir padėti formuoti mūsų bendrą ateitį, ciklas. Tai pirmoji tokio pobūdžio konferencija: kaip svarbus Europos masto demokratinis procesas, ji yra naujas viešas atviras, įtraukių ir skaidrių diskusijų su piliečiais forumas, kuriame aptariami pagrindiniai Europos prioritetai ir uždaviniai.

Apie EP nario Juozo Oleko ir Stepono Kairio fondo organizuojamų diskusijų ciklą. Siekdamas įgyvendinti EP S&D frakcijos paskelbtą ES ateities konferencijos strategiją ir įtraukti Lietuvos visuomenę į Konferencijos dėl Europos ateities iniciatyvas, EP narys Juozas Olekas ir Stepono Kairio fondas organizuoja ciklą renginių, kurių tikslas – įtraukti piliečius iš įvairių Lietuvos regionų į diskusijas apie Europos ateitį, didinti Lietuvos visuomenės informuotumą apie ES aktualijas bei svarstomas ateities perspektyvas. Renginių metu įvairiomis ES aktualiomis temomis prie vieno stalo diskutuos politikai, mokslininkai, ekspertai ir pilietinė visuomenė. Renginiai prasidės 2021 m. rugsėjo mėn. ir baigsis 2022m. vasario mėn. Tikimasi, kad šių renginių metu bus pasiūlyta naujų idėjų dėl Europos ateities, kurie vėliau bus pateikti Europos komisijai ir Europos parlamentui.

Apie diskusiją „Lygybė Europos Sąjungoje: kaip išgyvendinti diskriminaciją?“ Vienoje iš aštuonių ES pagrindinių žmogaus teisių chartijos² dalių „LYGYBĖ“ yra aiškiai uždrausta bet kokia žmonių diskriminacija, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Tačiau žmonių nediskriminavimo srityje ES nėra pažanga daroma taip sparčiai, kaip to iš senojo žemyno tikimasi. Europos komisijos žmogaus teisių komisarė Dunja Mijatović, pristatydama 2019 m. veiklos ataskaitą³, vaizdingai (tačiau tuo pačiu ir taikliai) pasakė: „Vaizdas, kurį dirbdama susidariau, yra lyg Europa vis važiuotų ratu žiedine sankryža, nebūdama tikra dėl savo krypties ir įsipareigojimų žmogaus teisėms.“

Taigi, pastaraisiais metais ES vykstantys procesai žmogaus teisių ekspertams kelia nerimą: **visų pirma** – dėl žmogaus teisių vietos valstybių politikoje. Žvalgantis pavyzdžių Lietuvoje, kyla klausimas – ar sėkmingai Europos žmogaus teisių konvenciją ratifikavusi Lietuva taip pat sėkmingai laikosi ir prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų? Ar galima išdidžiai teigti, kad Lietuvoje žmogaus teisės jau „išėjo“ iš politinių darbotvarkių „paraščių“? **Antra**, ne vienoje ES valstybėje, taip pat ir Lietuvoje, įgyvendinant tam tikras

¹ Joint Declaration On The Conference On The Future Of Europe [JUNGTINĖS DEKLARACIJOS TEKSTAS](#)

² [Europos sąjungos pagrindinių žmogaus teisių chartija \(2012/C 326/02\)](#)

³ [COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS OF THE COUNCIL OF EUROPE DUNJA MIJATOVIĆ ANNUAL ACTIVITY REPORT 2019](#)

žmogaus teises pastaruoju metu susiduriama su padidėjusia stipria neigiama nemažos visuomenės dalies reakcija (angl. *backlash*).

Ne išimtis ir Lietuva – nediskriminavimo principo laikymasis nėra visiškai užtikrintas nei teisėkūroje, nei praktikoje. Vis dar pasigendama aiškios ir darnios politinės krypties bei veiksmų dėl asmenų nediskriminavimo lytinės orientacijos pagrindu užtikrinimo. Didžiausią nerimą kelia trūkumas politinės valios ir realių pastangų, nukreiptų į tautos vienijimą, o ne skaldymą, kas galimai padėtų įveikti vis didėjančių visuomenės grupių pasipriešinimą šiuo klausimu. JAV valstybinio demokratijos biuro Žmogaus teisių padėties Lietuvoje 2020 m. ataskaitoje⁴ dėstoma, kad LGBTI asmenys Lietuvoje buvo stigmatizuojami, diskriminuojami, prieš juos naudojamas smurtas; taip pat ir visuomenės požiūris į LGBTI asmenis daugeliu atvejų išliko neigiamas – 2019 m. „Baltijos tyrimų“ vykdytos apklausos duomenimis, trečdalis lietuvių nenorėtų, kad jų kaimynystėje gyventų LGBTI asmenys. Translyčiai asmenys buvo pažeidžiami ir reguliariai patyrė stiprų smurtą bei grasinimus susidoroti. Jie taip pat susidūrė su teisiniais barjeriais ir diskriminacija gaunant medicininę pagalbą. Dauguma LGBTI asmenų nepranešdavo apie seksualinį priekabiavimą, nes nepasitikėjo policija. Įstatymuose vis dar nėra pripažinta lytinė tapatybė.

Kitas nerimą vis dar keliantis klausimas – lygių teisių užtikrinimas vyrams ir moterims. Nediskriminavimas lyties pagrindu apima ir nėščių moterų bei motinų (besiruošiančių gimdyti ir žindančių) diskriminaciją. Pagyvenusios moterys susiduria su skurdu, nes jų pensijos yra nelygiavertės vyrų gaunamoms pensijoms. Taip pat egzistuoja atotrūkis tarp vyrų ir moterų gaunamų atlyginimų. Nors lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba stebi, kaip įgyvendinami įstatymai dėl diskriminacijos, Lietuvos įstatymuose numatytas amžius vyrams ir moterims išeiti į pensiją iki šiol nėra lygus. Greta to, organizacijos *Amnesty International* 2020 m. ataskaitoje⁵ teigiama, kad moterų teisėms kyla naujos grėsmės – pastebima, kad COVID pandemija moterims turėjo didesnę šalutinę poveikį.

Diskusijos metu ieškosime idėjų Lietuvai ir Europai, kokios priemonės ir veiksmai realiai padėtų išgyvendinti visų rūšių diskriminaciją lyties atžvilgiu, kad „išvažiuotume iš žiedinės sankryžos“ ir judėtume pirmyn? Ko turėtume imtis, kad lygių galimybių principo įtvirtinimas Lietuvos teisės aktuose būtų paremtas stipriu mechanizmu, kuris garantuotų jo veiksmingumą, leistų lygių galimybių politiką laikyti ne tik formaliu dalyku. Kokių teisinio reguliavimo, visuomenės švietimo, ar kitų žingsnių turėtume imtis, kad mūsų visuomenėje, kuri yra tarsi kaleidoskopas, žmonių skirtumai sukurtų puikią harmoniją? Yra daug įvairių žmonių, nuomonių, religijų ir kitų skirtumų – ir visi jie turi būti apsaugoti pagal aukščiausius tarptautinius standartus.

⁴ [Country Reports on Human Rights Practices for 2020 United States Department of State Bureau of Democracy, Human Rights and Labor](#)

⁵ [Amnesty International Report 2020/21: The state of the world's human rights \(Lithuania\)](#)

Konferencijos svečiai ir pranešėjai:

Prof. Dalia Leinartė

JT moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto (CEDAW) narė, 2017-2018 m šio komiteto pirmininkė.

Dr. Juozas Olekas

EP narys, buvęs Sveikatos apsaugos ir Krašto pasaugos ministras.

Dovilė Šakalienė

Seimo narė, Seimo vystomojo bendradarbiavimo, reprodukcinės ir seksualinės sveikatos ir teisių grupės pirmininkė, Moterų parlamentinės grupės narė.

Vytenis Povilas Andriukaitis

PSO atstovas Lietuvoje, buvęs Europos Komisijos narys, buvęs Sveikatos apsaugos ministras.

Prof. dr. Jūratė Novagrockienė

Lietuvos karo akademijos politikos mokslų profesorė.

Nikolajus Gusevas

Zarasų raj. meras, sporto, visuomenės ir politinis veikėjas.

Diskusijos programa:

Diskusija vyks: Zarasų viešojoje bibliotekoje (B. Dukonto g. 20) ir nuotoliniu būdu ZOOM platformoje.

Prisijungimas prie ZOOM platformos nuo 13:20 val. paspaudus nuorodą <https://zoom.us/j/5977365135>

Dalyvių registracija ir pasitikimo kava: 13:00 – 13:30 val.

Diskusijos laikas: 13:30 – 15:00 val.

- ✓ *Diskusijos atidarymas, moderatorė Dovilė Šakalienė, Seimo vystomojo bendradarbiavimo, reprodukcinės ir seksualinės sveikatos ir teisių grupės pirmininkė, Moterų parlamentinės grupės narė (5 min.).*
- ✓ *Zarasų rajono savivaldybės mero Nikolajaus Gusevo sveikinimo žodis (5 min.).*
- ✓ *EP nario Juozo Oleko sveikinimo žodis (5 min.).*
- ✓ *„Lygios galimybės vyrams ir moterims – ar tikrai lygios?“, pranešėja prof. hab. dr. Dalia Leinartė, CEDAW narė, buvusi pirmininkė (iki 15 min.).*
- ✓ *„Lyčių (ne)šališkumas Lietuvos kariuomenėje“, pranešėja prof. dr. Jūratė Novagrockienė, Lietuvos karo akademija (iki 15 min.).*
- ✓ *Moderatoriaus įžanga apie nediskriminavimo principo užtikrinimo problemas Lietuvoje, ypač – lytinės orientacijos srityse (5 min.).*
- ✓ *“Kas yra homoseksualumas: apie PSO patvirtintą mokslinį sutarimą”, pranešėjas Vytenis Povilas Andriukaitis, PSO specialusis atstovas Lietuvoje (iki 15 min.).*
- ✓ *Diskusija bei idėjų Europai formulavimas (25 min.).*
- ✓ *Diskusijos apibendrinimas.*